

Maliuta, L. & Kuz, T. (2019) Vykorystannia innovatsiynykh prohram v konteksti innovatsiinoho rozvytku mashynobudivnykh pidpriemstv [Use of innovative programs in the context of innovative development of machine-building enterprises]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 20, no. 1, pp. 88-96. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19mlyrmp.pdf>

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОГРАМ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Людмила Малюта*, Тетяна Кузь**

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна
e-mail: luda_mal@ukr.net

д.е.н., доцент, кафедра управління інноваційною діяльністю та сферою послуг

**Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна
e-mail: tanyasam1981@gmail.com

асистент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг

Article history:

Received: March, 2019

1st Revision: April, 2019

Accepted: May, 2019

JEL classification:

O31

UDC:

338.24

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2019.01.088>

Анотація. У статті запропоновано теоретико-методичне обґрунтування формування інноваційної програми розвитку підприємства. Досліджено можливості та обмеження інноваційних програм, які отримали у світовій практиці найбільше визнання. Зосереджено увагу на виборі найбільш оптимальних комбінацій перспективних напрямів адаптації зарубіжного досвіду реалізації інноваційної програми.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, програми інноваційного розвитку, машинобудівні підприємства.

1. Постановка проблеми.

Модернізація виробництва в Україні та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної машинобудівної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринку припускає інноваційне наповнення інвестицій, спрямованих насамперед на заміну технологій та основного капіталу, ступінь зношення якого сьогодні досягла критичного рівня. Це, в свою чергу, зумовлює пріоритетність розробки та освоєння саме технологічних нововведень. Процес інноваційного розвитку повинен бути системним і охоплювати всі сфери, в тому числі й систему управління територіальним

Малюта Л., Кузь Т. Використання інноваційних програм в контексті інноваційного розвитку машинобудівних підприємств [Електронний ресурс] / Людмила Малюта, Тетяна Кузь // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2019. — Вип. 1 (20). — С. 88-96. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19mlyrmp.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

розвитком, основним елементом якої є інноваційні програми. Підвищення рівня державного управління є імперативним фактором розвитку економіки України, найважливішою функцією якого є планування. Власне ці та інші обставини обумовлюють актуальність і своєчасність проведення досліджень з даної проблематики.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питанням управління інноваційною діяльністю присвячено багато робіт українських і зарубіжних вчених, зокрема, Андрушків Б. [1], Друкер П., Єфремова О. [4], Загородній А., Захарченко В., Кваша О., Клювак В., Корнух О., Корсікова Н., Кузьмін О., Лобко А., Мельник Л., Меркулов М., Павлова В., Погайдак О., Райзберг А., Чухрай Н., Шерстюк Р. [1-10].

3. Невирішені раніше частини загальної проблеми

На основі цих досліджень сформувалися визначальні уявлення теоретичного і практичного характеру. Разом з тим, варто зазначити, що власне проблеми формування інноваційних програм розвитку підприємства залишаються поза полем зору науковців.

4. Постановка завдання.

Метою статті є теоретико-методичне обґрунтування формування інноваційної програми розвитку підприємства.

5. Виклад основного матеріалу.

Дослідивши літературні джерела та узагальнивши погляди науковців можемо стверджувати, що однією з найголовніших проблем, яка стримує отримання додатних ефектів від активізування інноваційної діяльності у промисловості України, зокрема у машинобудуванні, є відсутність каузальних зв'язків між науковим, промисловим і фінансовим потенціалами суб'єктів інноваційної діяльності. Сьогодні є усі підстави стверджувати, що більшість розробок і винаходів, авторами яких є вітчизняні науковці, створюються без знання ними реальних, конкретних виробничо-господарських проблем підприємств машинобудівної галузі. Тобто пропозиція, яку створюють науковці, не орієнтована на існуючий попит з боку підприємств. За аналізом соціологічних опитувань, можна стверджувати, що та чи інша розробка має більшу практичну цінність, якщо вона є сумісною із використовуваним обладнанням, якщо може брати участь у технологічному процесі. Більшість керівників машинобудівних підприємств вказують на те, що діяльність науковців набула б більшої ваги за умови створення не поодиноких, непов'язаних між собою розробок, а комплексу винаходів, які б набували вигляду технологічних ліній, що уможливило б докорінно покращити якісні параметри виробничих процесів і самої продукції

Це можливе шляхом заміни статистичної бізнес-моделі моделлю рухомих інновацій, що потребує розробки і реалізації різноманітних інноваційних програм [1].

За даними Crowd Company, в зарубіжній практиці інноваційного розвитку найбільшу ефективність показали профільна інноваційна група (78,9 %), науково-інноваційний центр (61,4 %), партнерство з освітніми центрами (54,4 %), програма внутрішнього підприємництва (50,9 %), інвестиції в стартап (49,1 %), інноваційні екскурсії (49,1 %), партнерські програми акселерації (40,4 %), купівля стартапу (38,6 %), інноваційне представництво (38,6 %), відкриті інновації (хакатон чи інкубатор – 35,1 %) [2].

Інноваційна програма – це комплекс інноваційних процесів та заходів, узгоджених з ресурсами, виконавцями і термінами їх здійснення, які забезпечують ефективне вирішення завдань щодо освоєння та поширення принципово нових видів продукції або технологій. Тому кожна цільова програма, згідно з типовим макетом, повинна мати паспорт, який має містити такі відомості: найменування програми; аналіз причин виникнення проблем, що потребують програмно-цільового розв'язання; перелік державних замовників; основних розробників та виконавців програми; мета; завдання; терміни реалізації; основні напрями, ресурсне забезпечення; очікувані кінцеві результати; система управління, контролю і корекції; розрахункові програми. Застосування програмно-цільового методу потребує не тільки глибокого знання, розуміння його природи й сутності, а й уміння творчо використовувати цей метод у конкретних ситуаціях, виробляючи детальні технологічні процедури складання програм та їх реалізації відповідно до принципів програмно-цільової методології [7].

Дослідження можливостей та обмежень інноваційних програм (табл. 1), які отримали у світовій практиці найбільше визнання, приводить до висновку про важливість оптимального поєднання інструментів закритих і відкритих інновацій в залежності від можливостей організаційної структури і гнучкості інноваційної культури, щільності інноваційного середовища і мети партнерів, а також необхідного темпу інновацій в довгостроковій перспективі.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика інноваційних програм

1	2	3	4
Назва програми	Сутність програми	Переваги	Недоліки
<i>Профільна інноваційна група</i>	Створюється всередині підприємства з працівників з повною чи частковою зайнятістю, які створюють стратегію і контроль інноваційних програм	Група співпрацює з відділами операційної діяльності чи роботи з клієнтами, отримуючи від них оперативну інформацію	Нестача загальної координації на підприємстві, особливо коли справа стосується прийняття рішень
<i>Науково-інноваційний центр</i>	Головною ціллю центру є приведення інновації до єдиного стандарту та її розповсюдження по всьому підприємству. Використовується для забезпечення злагодженої роботи всіх підрозділів (відділу маркетингу, роботи з персоналом, інформаційних технологій і розробки товару) в здійсненні повноцінного культурного зсуву	Експертне розв'язання проблем, завдяки швидкій функціональності центру	Учасники центру не займаються в ньому на повну ставку, рівень їх зайнятості в процесі може сильно відрізнятись
<i>Партнерство з освітніми центрами</i>	Наукова академічна спільнота взяла на себе зобов'язання активізувати практичний діалог із промисловістю, більше уваги приділяти прогнозованим напрямам досліджень, розширити наукове співробітництво з наукою у вищій школі, більш ціле направлено вести роботу з підготовки молодих наукових кадрів	Отримані у ЗВО знання розглядаються лише як відправна точка для подальшого навчання молодого фахівця; все більш важливим чинником при оцінці потенційного співробітника стає його здатність і бажання адаптуватися, вчитися, професійно розвиватися. Також створення гнучкої системи взаємного обміну науковими кадрами між підприємствами і науковими установами	Жодне підприємство не чекає, що молодий фахівець, який тільки що закінчив ЗВО, зможе відразу включитися в роботу. На думку роботодавців, для того щоб випускник ЗВО перетворився на повноцінного співробітника, потрібно декілька років

Продовження таблиці 1.			
1	2	3	4
<i>Інвестиції в стартап</i>	Придбання частки в стартапі працівнику в зацікавленій сфері допомагають краще зрозуміти те, чим займаються стартапи, а частка у власності допомагає отримувати актуальні новини про роботу	Стратегічно правильний спосіб участі в розробці технологій, товару, який потім може перейти у власність підприємства, якщо воно купить стартап	Вартість може варіюватись в широких межах в залежності від кількості вкладень і стадій, на яких здійснювались інвестиції. Ризики невдач. Обмежений набір ресурсів, тому потребує фінансової підтримки ззовні
<i>Інноваційні екскурсії</i>	Представники від керівництва підприємства можуть відправитись на «екскурсію» до стартапів чи компаній-лідерів певного ринку. Після переговорів з партнерами, обов'язково проходить обмін отриманими ідеями чи досвідом з іншими колегами	Розширення кругозору і знаходження партнерів, які могли б перетворити підприємницьку культуру і надихнути на запуск нових програм	Ефективність знижується, якщо керівництво не наважиться на зміни зразу ж після екскурсії, все повернеться до статусу кво
<i>Інноваційне представництво</i>	Задачею таких офісів – визначити головні напрями роботи конкретної екосистеми і передати ці дані в головний офіс підприємства. Найчастіше їх діяльність перетинається з роботою внутрішніх програм акселерації	Підприємства можуть краще збирати і обмінюватись знаннями з стартапами, налагоджуючи партнерські відносини і експериментуючи з різними ідеями	Часто до кінця не продумуються інноваційні цілі і обов'язки співробітників перед тим, як рухатись далі
<i>Заходи щодо захисту інтелектуальної власності в сфері високих технологій</i>	Головне завдання цієї роботи полягає в спільному з іншими країнами поступовому створенні універсальної міжнародної юрисдикції в боротьбі проти порушення прав на товарні знаки й патенти	Підвищення ефективності роботи, так званих, патентних впроваджувальних агентств. Сильні позиції високотехнологічних продуктів планується додатково закріпити шляхом проведення більш чіткішої стратегії в питаннях нормування й стандартизації. Облік вимог стандартизації на ранніх етапах інноваційних розробок і при їхній комерціалізації створює стратегії, додаткові конкурентні переваги	Недостатнє фінансування з боку держави і місцевого самоврядування
<i>Партнерство з технологічними центрами/університетами</i>	Створення інновацій спільно з представниками академічного середовища: університетами, центрами інженерної підготовки	Можливість швидко відстежувати найновіші досягнення науки та техніки і одразу ж впроваджувати їх в товари; доступ до нових кадрів, які в майбутньому можуть прийти на роботу на підприємство	Право на інтелектуальну власність залишається у ЗВО, тому вигода підприємства сумнівна

Джерело: сформовано авторами за даними [1, 3, 4, 5, 8, 9].

Вітчизняним підприємствам також не варто відставати від технічного прогресу. І тут важливо започаткувати культурну основу, залучити правильних виконавців, наділивши їх потрібними можливостями. На даному етапі проведення ринкових перетворень не доцільно укладати великі угоди без необхідних ресурсів та цілей. На нашу думку, маючи власні дослідницькі команди, варто заохочувати підприємницькі починання всередині підприємств, або ж, при наявності інноваційного досвіду, формувати інноваційні сітки, об'єднувати власні компетенції з компетенціями бізнес-партнерів.

Вибір найбільш оптимальних комбінацій перспективних напрямів адаптації зарубіжного досвіду реалізації інноваційної програми повинні базуватись на порівняльній оцінці можливих напрямів реалізації програм інноваційного розвитку, що розкривають ступінь відповідності заданим умовам (обов'язкових та додаткових), рівень росту ефективності її інноваційної діяльності, який забезпечує реалізацію тієї чи іншої інноваційної програми [10]. Дослідивши літературні джерела, ми запропонували деталізований процес вибору перспективних напрямів для інноваційного розвитку підприємств, успішно апробованих за кордоном (рис. 1).

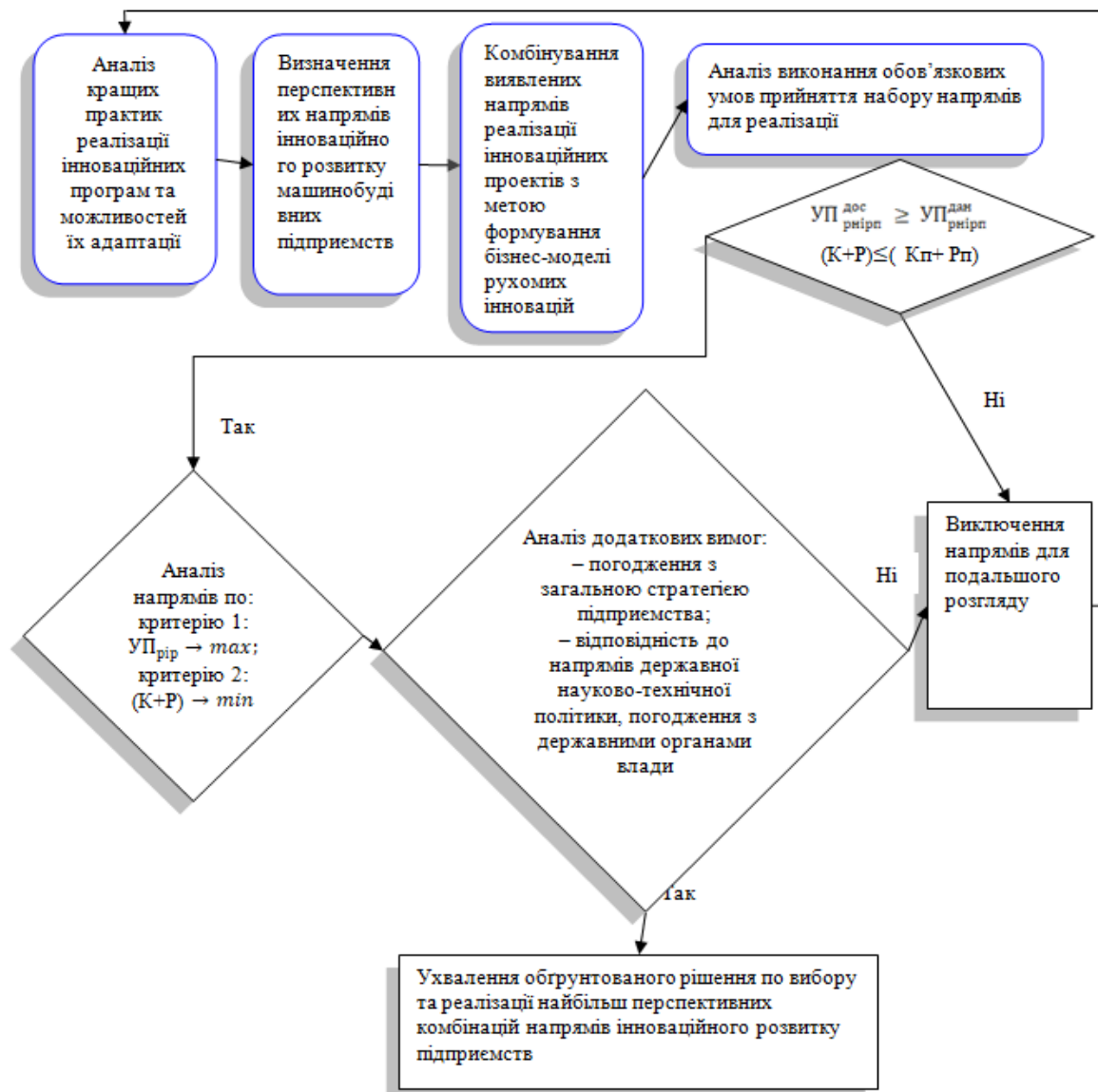

Рис. 1. Алгоритм вибору перспективних напрямів інноваційного розвитку машинобудівних підприємств

Джерело: сформовано авторами.

Набір конкретних напрямів інноваційного розвитку підприємств може бути прийнятим для практичної реалізації в формі тієї чи іншої інноваційної програми при умові відповідності обов'язкових параметрів.

По-перше, значення усередненого показника рівня інноваційного розвитку підприємства, який досягається після реалізації вибраного напрямку інноваційного розвитку підприємств ($УП_{рнрп}^{дос}$) має бути рівний або перевищувати заданому значенню цього показника ($УП_{рнрп}^{дан}$), тобто $УП_{рнрп}^{дос} \geq УП_{рнрп}^{дан}$. По друге, необхідні для інноваційного розвитку за даним напрямом компетенції (К) та ресурси (Р) повинні бути рівні або менші за ресурси (Кп) і (Рп), якими володіє підприємство або які може залучити ззовні, тобто повинне бути відношення: $(К+Р) \leq (Кп+Рп)$.

Якщо інноваційний розвиток можливий в рамках декількох альтернативних напрямів реалізації інноваційних програм, що повністю відповідають обов'язковим вимогам, то проводиться їх порівняльна оцінка по критерію максимального усередненого показника рівня інноваційного розвитку, тобто $УП_{рнрп} \rightarrow \max$ (досягнення помірною рівня розвитку). У випадку подальшого зіставлення від критерію 1 переходять до критерію 2 – мінімум компетенцій та ресурсів, що потрібні для реалізації, тобто $(К+Р) \rightarrow \min$.

Як додаткові параметри вибору можуть бути прийняті такі умови, як погодженість з загальною стратегією підприємства; відповідність напрямам державної науково-технічної політики; погодження з державними органами влади тощо. Відхиляються для подальшого розгляду напрями, що не відповідають умовам вибору (обов'язковим чи додатковим).

Для забезпечення синергетичного ефекту шляхом взаємного доповнення інноваційних програм, погоджених дій для їхньої реалізації і використання необхідних ресурсів, інноваційного потенціалу, адаптації та обміну знаннями і досвідом вітчизняним машинобудівним підприємствам необхідно, усунувши перепони, що стримують культуру експериментів та інновацій, збудувати свою організаційну структуру.

6. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Таким чином, сьогодні для нашої держави головним пріоритетом економічного розвитку має стати цілеспрямований перехід до інноваційної моделі економіки. Створення та підтримка національної інноваційної системи повинні стати найважливішими орієнтирами в діяльності уряду, а інноваційний тип поведінки – частиною ідеології українського суспільства.

Структуризація інноваційної діяльності підприємства пропонує активне залучення всіх зацікавлених суб'єктів господарювання в процес створення і впровадження інновацій. Для координації їх взаємодії в діях доцільно впроваджувати в практику інноваційного менеджменту авторів інновацій у вигляді або структурного підрозділу окремого підприємства, або юридично самостійних інноваційних бізнес-одиниць. В зв'язку з тим, є доцільним реалізувати впровадження проектування організаційної структури управління інноваційною системою і оптимальне її вбудовування в усталений багато суб'єктний механізм прийняття рішень на підприємстві, а саме створення інноваційного центру [6].

Author details (in Russian)

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОГРАММ В КОНТЕКСТЕ
ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ
ПРЕДПРИЯТИЙ**

Людмила Малюта*, Татьяна Кузь*

**Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Руська, 56, г. Тернополь, 46001, Украина
e-mail: luda_mal@ukr.net*

д.э.н., доцент, кафедра управления инновационной деятельностью и сферой услуг

***Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Руська, 56, г. Тернополь, 46001, Украина
e-mail: tanyasam1981@gmail.com*

ассистент кафедры управления инновационной деятельностью и сферой услуг

Аннотация. В статье предложен теоретико-методическое обоснование формирования инновационной программы развития предприятия, исследованы возможности и ограничения инновационных программ, которые получили в мировой практике наибольшее признание. Сосредоточено на выборе наиболее оптимальных комбинаций перспективных направлений адаптации зарубежного опыта реализации инновационной программы.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инновационное развитие, программы инновационного развития, машиностроительные предприятия.

Author details (in English)

**USE OF INNOVATIVE PROGRAMS IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE
DEVELOPMENT OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES**

Liudmyla Maliuta*, Tetiana Kuz**

**Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University
56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine
e-mail: luda_mal@ukr.net*

Dr., Assoc. Prof., Department of Management of Innovation Activity and Services Industry

***Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University
56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine
e-mail: tanyasam1981@gmail.com*

Assistant of the Department of Management of Innovation Activity and Services Industry

Abstract. The article proposes a theoretical and methodological substantiation of the formation of an innovative program of development of an enterprise, investigates the possibilities and limitations of innovative programs that have received the greatest recognition in world practice. It focuses on the selection of the most optimal combinations of perspective directions of adaptation of foreign experience in the implementation of the innovation program.

Keywords: innovative activity, innovative development, programs of innovative development, machine-building enterprises.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19mlyrmp.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Maliuta, L. & Kuz, T. (2019) Vykorystannia innovatsiinykh proqram v konteksti innovatsiinoho rozvytku mashynobudivnykh pidpriemstv [Use of innovative programs in the context of innovative development of machine-building enterprises]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 20, no. 1, pp. 88-96. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19mlyrmp.pdf>

Використана література:

1. Андрушків Б., Погайдак О., Шерстюк Р. Особливості формування державних програм розвитку інвестиційної діяльності в умовах економічних трансформацій. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 1 (34). С.35–38.
2. Глобальный индекс инноваций. URL: <http://gtmarket.ru/ratings/global-innovation-index/info>
3. Горизонт 2020: рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/broshura-gorizont-2020-1201.pdf>
4. Єфремов О. С. Взаємозв'язок основних елементів стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 1. С. 228–233. URL: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>
5. Корнух О. В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства. *Ефективна економіка*. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2607>
6. Кузь Т. Інноваційні центри: створення і функціонування // *Економіка і управління*. *Науковий журнал*. 2018. Вип. 2 (78). С. 12–17.
7. Малюта Л. Я., Мельник Л. М. Сучасні організаційні форми суб'єктів інноваційної інфраструктури в умовах переходу до сталого розвитку. *Вісник ЖНАЕУ*. 2015. № 2 (51), т. 2. С. 75–87.
8. Павлова В. А. Інноваційний розвиток підприємства: організація, оцінка потенціалу, ефективність: монографія / В. А. Павлова, В. В. Татарінов, А. Г. Жукова. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. 200 с.
9. Райзберг Б. А., Лобко А. Г. Програмно-цільове планування і управління. М.: ИНФРА-М, 2002. С. 8–10.
10. Чухрай Н. І., Лісовська Л. С. Формування споживчої корисності інновації. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 11 (149). С. 27–34.

References

1. Andrushkiv, B., Pogajdak, O., & Sherstjuk, R. (2012) Osoblyvosti formuvannja derzhavnykh proqram rozvytku investycijnoji dijalnosti v umovakh ekonomichnykh transformacij [Features of formation of state programs of development of investment activity in conditions of economic transformations]. *Ghalyckyj ekonomichnyj visnyk*. vol. 1 (34). pp. 35–38.
2. Globalnyy indeks innovatsiy. [Global Innovation Index]. URL: <http://gtmarket.ru/ratings/global-innovation-index/info>
3. Ghoryzont 2020: ramkova proghrama JeS z doslidzhenj ta innovacij. [Horizon 2020: EU Research and Innovation Framework Program]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/broshura-gorizont-2020-1201.pdf>
4. Jefremov, O. S. (2012) Vzajemozv'jazok osnovnykh elementiv strateghiji innovacijnogho rozvytku pidprijemstva [Interconnection of the main elements of the strategy of innovative development of the enterprise]. *Marketyngh i menedzhment innovacij*. vol. 1. pp. 228–233. URL: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>

5. Kornukh, O. V. Strategichne upravlinnja innovacijnym rozvytkom pidpryjemstva [Strategic management of innovative development of the enterprise]. *Efektivna ekonomika*. 2013. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2607>
6. Kuzj, T. (2018) Innovacijni centry: stvorennja i funkcionuvannja [Innovation Centers: Creation and Functioning] // *Ekonomika i upravlinnja. Naukovyj zhurnal*. vol. 2 (78). pp. 12–17.
7. Maljuta, L. Ja. & Meljnyk, L. M. (2015) Suchasni orghanizacijni formy sub'ektiv innovacijnoji infrastruktury v umovakh perekhodu do stalogho rozvytku. [Modern organizational forms of subjects of innovative infrastructure in the context of transition to sustainable development] *Visnyk ZhNAEU*. vol. 2 (51), t. 2. pp. 75–87.
8. Pavlova, V. A., Tatarinov, V. V. & Zhukova, A. Gh. (2013) Innovacijnyj rozvytok pidpryjemstva: orghanizacija, ocinka potencialu, efektyvnistj: monografija [Innovative business development: organization, capacity assessment, efficiency]. Dnipropetrovsjk, Dnipropetrovsjkyj universytet imeni Aljfreda Nobelja.
9. Rajzbergh, B. A. & Lobko, A. Gh. (2002). Prohramno-ciljove planuvannja i upravlinnja [Software-targeted planning and management]. M.: YNFRA-M, pp. 8–10.
10. Chukhraj, N. I. & Lisovsjka, L. S. (2013). Formuvannja spozhyvchoji korysnosti innovaciji [Formation of consumer utility innovation]. *Aktualjni problemy ekonomiky*. vol. 11 (149). pp. 27–34.

© 2019 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

